

Szécsény Város Önkormányzatának

Környezeti Fenntarthatósági Terve

1.	Bevezető	4
2.	Környezeti és környezetvédelmi helyzetkép	6
2.1.	A környezeti elemek állapota	6
2.1.1.	Levegő	6
2.1.2.	Vizek	8
2.1.2.1.	Felszíni vizek	8
2.1.2.2.	Felszín alatti vizek	9
2.1.3.	A szennyvíz felosztottsága, elvezetése:	10
2.1.4.	Föld	11
2.1.4.1.	Az emberi tevékenységi hatása a kialakult talajminőségre	12
2.1.5.	Természetvédelem	13
2.1.5.1.	Élővilág	13
2.1.5.2.	Védett természeti értékek	13
2.2.	Település és épített környezet	14
2.2.1.	Infrastruktúra	14
2.2.1.1.	Ivóvízellátás.	14
2.2.1.2.	Csapadékvíz-elvezetés	14
2.2.1.3.	Úthálózat	14
2.2.2.	Köztisztaság, hulladékkezelés	15
2.2.3.	Épített környezet	16
2.2.4.	Lakosság	17
2.2.5.	Zaj- és rezgésterhelés	18
2.2.6.	A lakosság tudatformálása	18
3.	Fenntarthatósági tervek és célok	20
3.1.	A települési környezet tisztasága	20
3.1.1.	Csapadékvíz-elvezetés	21
3.1.2.	Zaj- és rezgés elleni védelem	22
3.1.3.	Levegőtisztaságvédelem	24

3.2.	Ivóvízellátás	27
3.3.	Energiagazdálkodás	28
3.4.	Zöldterület-gazdálkodás	30
3.5.	Természeti és építészeti értékek védelme	32
3.6.	Helyi közlekedésszervezés	33
3.7.	Az épített környezet védelme	34
4.	A célok eléréséhez szükséges intézkedési program	35
4.1.	Szervezéssel, intézkedéssel megoldható feladatok	35
4.2.	Településüzemeltetési többletköltséggel járó feladatok	37
4.3.	Beruházási és fejlesztési forrásokat igénylő feladatok	39
4.4.	Nagyberuházások megvalósítását igénylő feladatok	40
	Prioritások felállítása	42

1.Bevezető

Mi a fenntartható fejlődés?

Az emberiség, az egyes emberek és társadalmak közvetlenül vagy a gazdaság révén szükségleteik kielégítése érdekében természetes környezetükből veszik el azokat a javakat, amelyeket a földi rendszer létezése óta felhalmozott. A fenntarthatóság biztosítása azt kívánja tőlünk, hogy a jelen és jövő generációk létfeltételeihez szükséges természeti és épített környezet minőségét, értékeit megőrizzük. Ettől a rendszertől az ember annyit és olyan körülmények között vehet el, hogy ne sértse saját létkielégítésének jövőbeli esélyeit. A fenntartható fejlődés célja mindezek értelmében az emberi társadalom fenntartása.

Ebben a feladatban a környezet feltételként jelenik meg, amely azt jelenti, hogy addig a mértékig használhatjuk természetes környezetünk erőforrásait, amíg nem sértjük annak megújulási lehetőségét. A gazdaság a társadalom fenntartásának és ezen keresztül a környezet használatának eszköze. Ezt az eszközt bölcsen, a társadalom hasznára, a környezet sérelme nélkül kell használnunk.

A klímaváltozás kockázata két módon jut érvényre: egyfelől visszafordíthatatlan vagy csak igen nagy erőfeszítésekkel korrigálható veszteségeket (emberi egészségkárosodás/többlethalálozás, pótolhatatlan biodiverzitás csökkenése, módosuló hidrológiai ciklus stb.) okoz, másfelől tekintélyes anyagi erőforrásokat (védekező, helyreállító tevékenységek növekvő ráfordításai) von el a további fejlődéstől-fejlesztésektől.

Ezért a növekvő klímaváltozás korunk egyik legfenyegetőbb, un. fenntarthatatlan folyamata. A klímaváltozás elleni védekezés, valamint az ahhoz történő kényszerű alkalmazkodás egyik leghatékonyabb rendezőelve a manapság világszerte és hazánkban is egyre nagyobb figyelmet keltő: fenntartható fejlődés (a tov.: FF) gyakorlata

A fenntartható fejlődés lényege: olyan fejlődési-fejlesztési folyamatok együttese, amely az életminőség hosszú távú, egyenletesen biztosítható javulását szolgálja az adott ökológiai keretek között. Ezért a természeti erőforrásokkal, a környezettel való fenntartható gazdálkodásnak együtt kell érvényesülnie a jólét elérését, megtartását elősegítő gazdasági fejlődéssel, valamint a szociális esélyegyenlőség folyamatos növelésével - a FF fogalmában tehát a gazdasági, társadalmi fejlődést egységben kell értelmezni az ökológiai fenntarthatósággal (Szlávik 2004). Mára a fenntarthatóság jelentősége a

nemzetközi és nemzeti intézmények célkitűző és tervező-stratégiai tevékenységében olyan domináns szerepet tölt be, hogy joggal említhetjük a XXI. század elejének „civilizációs fordulataként” (Gáthy 2005).

Az EU a tagállamok mellett felkért társult országokat is, hogy az EU stratégiával összhangban készítsék el saját stratégiájukat. A Bizottság a fenntartható fejlődés stratégiáját meghatározó alapelvekről szóló, 2005-ben született deklarációja szerint az Unió elkötelezett a fenntartható fejlődés mellett, amely minden politikáját és cselekedetét meghatározza. Az Unió megújított Fenntartható Fejlődés Stratégiájának jóváhagyása a 2006. júniusi Európai Tanács napirendjén szerepelt.

1992-ben Rio de Janeiróban rendezett ENSZ Környezet és Fejlődés Konferencián elfogadott „Agenda 21” program („LA 21”) értékelése kapcsán fogalmazódott meg a fenntartható fejlődés helyi, lokális programja.

Ezzel a modellel - általános „receptúrával” - a cél az, hogy elveket (vezérfonalat) fogalmazzon meg a helyi önkormányzat(ok), valamint a helyi lakosok, közösségek számára a fenntarthatóság tennivalóinak, helyi programjának kidolgozása, megvalósítása érdekében.

A „LA 21” program az általános érvényű fenntartható fejlődés konkrét, gyakorlati megvalósítását a helyi adottságok, érdekek alapján, az önkormányzat és a helyi lakosok, közösségek széleskörű együtt munkálkodásával javasolja folytatni. Az alapfeladat itt a helyi hatáskörben befolyásolható fejlődés (beruházások, fejlesztések, felújítások, intézkedések, szabályozás stb.) olyan irányú alakítása, amely mind jobban előtérbe helyezi „a helybeni” életminőség, környezeti állapot javítását, valamint a helyi erőforrások - talaj, vízkészlet, energia, emberi- és jövedelemtermelő erőforrások stb.- tartamos, azaz nem kimerítő kiaknázását. További fontos elvárás, hogy valamennyi nem helyi erőforrásra támaszkodó, de helyi felhasználásban szerepet játszó beruházó-fejlesztő, termelő-szolgáltató- és fogyasztó törekedjen a fenntarthatóságot figyelembe vevő megoldások, eljárások igénybe vételére, szokások kialakítására. Ennek megvalósíthatóságát a megfelelő politikai akarat megléte és helyi társadalmi-közösségi kultúra jellege együttesen szabja meg és egy racionális tervezési folyamat útján kimunkált stratégia foglalja rendezett keretbe.

Az FFNS (fenntartható fejlődés nemzeti stratégia) globális összefüggéseket is tükröző, nemzeti szintű prioritásai és fókuszai - az előzőekkel is összefüggésben - a következők: (a) a gazdaság anyag- és energiaigényességének racionalizálása; (b) a fenntarthatatlan társadalmi folyamatok kezelése és szabályozása; (c) környezeti rendszerek fenntartható hasznosítása. Noha a fenntarthatóság ökológiai-természeti korlátai eltérő kockázatokat hordoznak és különböző súlyúak, mára az egyik leghangosabb problémakört: a klímaváltozásból eredő emberi- társadalmi következmények jelentik (Al Gore 2006). Ezért a klímaváltozás hatásai elleni védekezésre történő felkészülés - a klíma-

alkalmazkodás - a globális, regionális és helyi fejlődés fenntarthatóságának egyik hangsúlyos részterületévé lépett elő.

A FF környezeti szempontjainak figyelembe vétele az Európa Terv keretében benyújtott pályázatnál:

Az Európa Terv projektjeinek tervezésekor javasolt eljárás a környezeti fenntarthatóságra történő hivatkozás és az azt szolgáló tervezett, gyakorlati törekvések bemutatása: ezért a pályázónak a környezeti fenntarthatóság elvének érvényesítését a pályázati dokumentáció egészében (célok, tevékenységek és eredmények stb.) érvényre kell juttatnia. A környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos tevékenységét összefoglalóan is értékelnie kell a pályázati adatlap megfelelő pontjaiban. A FF reális és ténylegesen érvényesíthető szempontjainak pályázatba történő megfelelő beépítése így “versenyelőnyt” jelent a pályázat elbírálása során.

2.Környezeti és környezetvédelmi helyzetkép

A környezetvédelmi program megalapozásához szükséges a környezeti állapot felmérése, a kialakult helyzet értékelése a problémák azonosításához és jellegük, súlyosságuk, megoldási lehetőségeik megítéléséhez.

Meg kell vizsgálni, hogy a város környezetfejlesztési terve, a város általános rendezési terve és az egyes városrészek részletes rendezési tervei is tartalmazzanak-e környezetvédelmi munkarészeket. Ezek, valamint a környezetminőségi adatok, fejlesztésekkel összefüggő információk jó háttérrel szolgálnak a helyzet-értékeléshez, a megoldást igénylő problémák azonosításához.

2.1. A környezeti elemek állapota

2.1.1.Levegő

Magyarország levegőminőségi helyzete – az utóbbi évtizedekben, a nagy mennyiségben kibocsátott „hagyományos” légszennyező anyagok emissziójának csökkenése ellenére – sok területen még mindig nem kielégítő.

A Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium honlapján közreadott levegőszennyezettségi térkép alapján Szécsényben ülepedő pormérés, két helyen történik, a Varsányi u. 4-ben és Rákóczi út 139. területén.

Ennek alapján a kistérség nyugati és keleti szomszédságában az SO₂ szennyezettség a kiváló kategóriába tartozik. Az SO₂ koncentráció ebben a kategóriában 0-100 µg/m³.

Az NO₂ szennyezettség a nyugati és keleti szomszédos mérőhelyeken mért értékek besorolása jó: azaz 40-80 µg/m³ közötti. Ülepedő port a jó kategóriába esik, azaz 20-40 µg/m³.

A levegő minőségét a természeti tényezők mellett (talajviszonyok, uralkodó szélirány, csapadék, stb.) elsősorban a mező- és erdőgazdálkodás, az ipar- és szolgáltatóipar, a közlekedés, valamint a lakossági tüzelés határozza meg.

- ***Egyedi és lakossági fűtések***

A településen több, mint 2500 lakást tartanak nyilván. A gázbekötések száma meghaladja a 1400-at, jellemző még a villanyfűtés. Bízató, hogy a gázbekötések száma folyamatosan bővülni látszik, mely a vegyes tüzelésű lakóházak folyamatos csökkenését eredményezi. A jelenleg magas számú, a vegyes tüzelést alkalmazó lakóházak elszórta vannak jelen a városban, így a tüzelés okozta légszennyezés koncentrációja nem lehet jellemző.

A fajlagos értékek alapján szorgalmazni kell a gázellátó rendszerre való további rácsatlakozást. Gáztüzelés esetén a füstgázok kedvező légszennyezőanyag kibocsátása mellett igen fontos, hogy nem keletkezik a vegyestüzelésre jellemző salak és hamu, mely kiporzása révén, illetve hulladékként (elhelyezési problémák) okoz zavaró hatást.

- **Közlekedési eredetű légszennyezőanyag-kibocsátás**

A 22-es számú főút átmenő teherforgalom miatt jelentős mértékű légszennyezőanyag-terhelés éri a nyomvonalak melletti lakókörnyezetet, így a forgalom növekedése indokolja a település közlekedési útjainak fejlesztését, korszerűsítését.

A feltöredezett útszélek mentén a talajt a város belterületén zúzott kő borítja, azonban a főútról letérve jelentős a porfelverődés lehetősége, mely erősebb széljárás esetén nagy

mennyiségű portterhelést eredményezhet a lakóterületeken.

A légszennyezőanyag-terhelés csökkentése érdekében meg kell oldani az eddig még szilárd burkolattal el nem látott lakóutcák pormentesítését, csapadékos időjárásban a sárfelhordások megszüntetését, az útpadkák rendezését.

▪ **Egyéb tevékenység**

A környezetvédelmi felügyelőség nyilvántartásában szereplő légszennyező ipari létesítmények a város területén a következők:

Forrás neve	Üzem jellege
Euro Candle Gyertyagyártó Kft.	Gyertyagyár
Mill Group Kft.	Malom
Tommy Invest Kft.	Összeszerelő üzem

A távolabbról érkező légszennyezés mértéke sem számottevő. A technológiai eredetű levegőterhelés tehát elenyésző, a nitrogén-dioxid és kén-dioxid kibocsátás mind a fűtési, mind a nyári félévben megfelelő, nincs határérték túllépés.

2.1.2. Vizek

2.1.2.1. Felszíni vizek

Szécsény város közigazgatási területén az alábbi vízfelületek találhatóak:

- Szentlélek-patak
- Ipoly
- Megyeri patak,
- Rimóci (Darázsdói) patak
- Lóci patak
- Ménes patak
- Várkerti-tó
- Volt Sóderbánya-tó
- Belső-réti tó és Ipoly holtág

A rendezett vízfolyások, bár medrük a rendezési terv alapján épült ki, a kiépítés után alkalmasak a mértékadó vízmennyiség levezetésére, folyamatos fenntartásuk szükséges, ezért a nád, sás és egyéb vízínövényzet évi kétszeri kaszálását elő kell rendszeresen irányozni.

A patak medrek mellett a mederéltől számított 6,0 m széles fenntartósáv meghagyása szükséges, melyen semmiféle építményt, közművezeték, műtárgyat, stb. nem lehet elhelyezni, a fenntartósávon fa sem lehet.

Vizes élőhely kialakítása csak mederszelvény bővítéssel valósítható meg, hogy a vízfolyás a mértékadó vízmennyiséget le tudja vezetni.

A város közigazgatási területén a felszíni vizeket közvetlenül szennyező üzem nem működik és hígtrágyás technológiával üzemelő állattartó telep nincs.

2.1.2.2. Felszín alatti vizek

A város közigazgatási területén hidrogeológiai szempontból kétféle víztípust lehet elkülöníteni.

2.1.2.2.1. Talajvíz:

Szécsényben található egy a Vízügyi Igazgatóság által észlelt törzshálózati talajvíz-figyelőkút. A talajvízszint a szécsényi kút észlelési adatai alapján 3 - 4 m.

A kistáj összefüggő talajvize csak a Szentlélek- patak mentén alakult ki 4-6 méter átlagos mélységben, míg attól D-re fokozatosan mélyül és csak a völgyek mentén jelenik meg.

A talajvíz szennyezett, csak öntözésre alkalmas. A talajvíz nitráttartalma és friss ammónia szennyezettsége egyre jobban növekszik. Ennek okozói a mezőgazdaság kemizációja, a hulladék nem megfelelő elhelyezése valamint a térség állattartó telepei.

Szécsényben a következő helyeken folyik talajvízkivétel:

Vízhasználó neve:	Kivett mennyiség (m³/nap)	Felhasználás
Szécsény Déli- és Pöstény - pusztai Vízmű:	650	közcélú

2.1.2.2.2. Rétegvíz:

A vízkészletek mennyiségi és minőségi viszonyainak értékelése szempontjából lényeges a vízbázisok természetes védettsége.

Nógrád megye ezen területére is az általánosan jellemző regionális vízellátás jellemző. Az ÉRV kezelésében működtetett Észak-Nógrádi Vízmű Kft. mihálygergei víztisztító telepe felől kap regionális távvezetéki rendszeren keresztül valamennyi település ivóvizet. Szécsény saját kutakkal is rendelkezik, ezek termelőkapacitását meghaladó vízigényeket elégíti ki az ÉRV-től átvett vízzel.

A regionális vízműnél az elmúlt években a vízkezelő műnél eszközölt fejlesztések az évtizedes vízminőségi problémákon enyhítettek, de a végleges javulást az elavult betápláló távvezetékek jelenleg is haladó rekonstrukciója, cseréje fog eredményezni.

Szécsény Déli, Pösténypusztai és Vásártéri Vízmű előzetesen meghatározott hidrogeológiai védőterülettel rendelkezik.

A szécsényi vízellátó hálózat hossza 50,54 km. A hálózatba bekötött háztartások aránya közel 100%.

2.1.3.A szennyvíz felosztottsága, elvezetése:

A Nógrád megye vízgazdálkodására jellemző regionalitás a szennyvízelvezetés terén is érvényesül. A térségben befejezés előtt áll a valamennyi települést magába foglaló, teljeskörű ellátásra alapozott csatornaépítési program utolsó fázisa. A falvak Szécsény körüli elhelyezkedése, valamint a domborzati viszonyok (a települések vízfolyásai a Szécsénynél az Ipolyba torkolló Szentlélek patak mellékvizei), a város tisztítótelepe, mint központ felé irányították a csatornázás koncepcióját.

Az önkormányzat 2001-es adatai szerint a szennyvízgyűjtő-hálózat hossza bekötővezetékekkel együtt 44,3 km, ebből bekötővezeték 6,5 km. A bekötött háztartások száma 1506.

Hollókő mindkét településrésze csatornázott, elavult tisztítótelepe azonban kiváltásra kerül. A hollókői szennyvizet - távvezetéki kapcsolaton keresztül - ugyancsak a szécsényi telepre juttatják. Az elmúlt évek tapasztalatai alapján a kistelepülésekről kikerülő lakossági szennyvíz a víztakarékos használat miatt a korábbiaknál töményebb, mennyisége a hidraulikus tervezési normák alatti. A város és tágabb térségének korszerű tisztítóműve a 2000-2001 években 930 m³/d-ről 2000 m³/d hidraulikus kapacitásra kiépített szécsényi telep. A meglévő műtárgyak felhasználásával és szekvenciális reaktorok betervezésével kialakított telep tisztítástechnológiája: eleveniszapos biológiai tisztítás denitrifikációval, biológiai foszforeltávolítással, aerob iszapstabilizációval. A telepen elméleti lehetősége van a szippantott szennyvíz fogadásának, gyakorlatilag erre nem kerül sor. (A korábbról meglévő BIOMODUL nem került beüzemelésre.). A folyamatos csatornaépítések és rákötések időbeni elhúzódnása miatt a telep jelenleg alulterhelt, azonban a mintegy 21 000 főt jelentő összlakosság, valamint a szolgáltatás és az ipar által kibocsátott szennyvízterhelés idővel eléri az optimális kihasználtságot. A településen nyílt csapadékelvezető rendszer található. A felszíni árkok rendezettek, állapotuk megfelelő.

2.1.4.Föld

Földtani adottságok:

A kistáj közettani alapja felsőoligocén agyagmárga, homok, az ÉNy-i részeken helyenként vékony agyagos-vályogos takaróval a felszínen ill. annak közelében. DNy-on alsómiocén homok, homokkő és K-DK – Ny - ÉNy-i csapású középső miocén andezittelérek fedik a felszínt. DK-en. K-en az alsómiocén és középmiocén slír, homokkő előfordulása a kistáj peremére, a pedimentre korlátozódik és a felsőoligocén képződmények közé É-ÉNy-i irányba több középmiocén andezittelér is – kistáj szélességében – benyomult. A felszínt ÉK felé növekvő vastagságban löszvályog fedi. Hasznosítható ásványi nyersanyagai közül kiemelkedő a szécsényi agyag (1,7 Mt készlet) és andezit (0,3 Mt) előfordulás.

Talajok:

A kistáj közel 60 %-át agyagbemosódásos barna erdőtalajok borítják. Ezek túlnyomóan harmadidőszaki vagy idősebb üledékeken képződtek, vályog vagy agyagos vályog mechanikai összetételűek. Erdősültségük kb. 65 %-os, 23 %-ban szántók.

A földes kopárok egy része az agyagbemosódásos barna erdőtalajok lepusztulásával jött létre. A barnaföld részaránya 28% nagyobb részét löszös alapkőzetten, részben harmadidőszaki üledékeken képződtek. Mechanikai összetételük ettől függően vályog, vagy agyagos vályog. Vizgazdálkodásuk és termékenységük is kedvező.

Jelentős hányaduk 5%-nál kisebb lejtőszögű területen található és zömmel (72 %) szántóterület. Lepusztulásuk következtében jött létre a kistáj földes kopárainak másik része.

A patak völgyekben alluviális homokon képződött réti és öntés réti talajok találhatóak, amelyek területi részaránya nem jelentős.

2.1.4.1. Az emberi tevékenységi hatása a kialakult talajminőségre

A terület talajainak többsége a hidrológiai viszonyokkal szoros összefüggésben alakult ki, ebből kifolyólag az emberi tevékenység vizsgálatánál főképp ezekre a szempontokra kell összpontosítani.

- Az általános vízrendezés következtében a talajok szárazabbá váltak, a hidromorf hatások csökkentek. Ez sok esetben a talajtípusok változásával jelentkezik.
- Az öntözés megemeli a talajvízszintet, ezáltal erősíti a hidromorf hatást a talajképződésre, másrészt a megemelkedett talajvízszint oldható sókat is felhoz a talajba, és kismértékű szikesedést eredményezhet (másodlagos szikesedés).
- A mezőgazdasági vegyszer felhasználás diffúz szennyeződésként éri a területet. A túlzott műtrágya felhasználás – különösen a humuszban szegény, rossz adszorpciós kapacitású területeken – a talajvíz elszennyeződését okozhatja. Országos viszonylatban is ezt bizonyítja a talajvíz ammónia, nitrit, nitrát tartalma, mely lényegesen magasabb a mezőgazdasági művelésű területeken, mint az erdőterületeken.

2.1.5. Természetvédelem

Napjainkban egyre hangsúlyosabban vetődik fel a természeti adottságok humán értékei használatának igénye, a természetes élőhelyek, tájképi értékek védelmének szükségessége, természet-közeli állapotuk hosszú távú fenntartásának követelménye. Egyszerre kell a hasznosítás és a megőrzés – egyszóval a környezetgazdálkodás – szempontjait úgy ütköztetni, összehangolni, hogy a természeti adottságok és értékek, mint a közösség tulajdona, hosszú távon megmaradhasson, megújulhasson és szolgálhassa utódaink örömét és érdekeit. A fenntartható fejlődés elvét kell szem előtt tartani, tehát a jelenben meglévő erőforrásokat oly módon kell hasznosítani, hogy a jövő generáció számára is biztosított legyen az ezzel való gazdálkodás lehetősége.

2.1.5.1. Élővilág

A kistérség területén a potenciális erdőtürsulások a gyertyános kocsánytalan tölgyesek és a cseres tölgyesek, a keményfás ligeterdők. Valamint a szubmontán égeresek. A patakok mentén jellemzőek a magaskórós társulások, míg Szécsény térségében lúp is található, amelynek legértékesebb faja a mocsári kosbor. A lágyszárú vegetációból elsősorban a felvidéki és kárpáti elemek emelhetők ki, mint pl. a zergeboglár, a sugárkankalin, az ikrás fogasír.

A kistérség területe kis- és nagyvadakban egyaránt gazdag. Az árterületek jellemzően kisvadakban, az erdőségek pedig nagyvadakban mutatnak gazdagságot.

2.1.5.2. Védett természeti értékek

Hollókő az UNESCO világörökség listáján szereplő település. Hollókő műemléki védettségű ófalujának belterületét, a község zártkertjeit, a várhegyet környező fás legelőt az OTvH.2/1977. határozatával Tájvédelmi Körzetté nyilvánította. a Tájvédelmi Körzet határáról ÉK-re lévő erdő- és gyepterületek megszakított ökológiai folyosóként szerepelnek. A tőle DK-re lévő pufferzónaként működnek.

A Tájvédelmi Körzet és közvetlen környezet magterületként van nyilvántartva.

- Tájvédelmi körzet:

- Ludányhalászi
- Helyi védelem:
  - Nógrádszakál külterülethez tartozó Páris völgy természetvédelmi terület.
  - Szécsény: Benczúrfalvi kastélypark, és szécsényi Várkert valamint Belső rét (032847 hrsz)
  - Ludányhalászi: kastélypark.
  - Nógrádsípek: Dobos kút.
  - Varsány Tábi fűzfa.
  - Nagylóc: területének jelentős része a Hollókői Tájvédelmi Körzethez tartozik.

2.2. Település és épített környezet

2.2.1. Infrastruktúra

2.2.1.1. Ivóvízellátás.

A szécsényi vízellátó hálózat hossza 50,54 km. A hálózatba bekötött háztartások száma 2 552, a bekötetlen háztartások száma az ellátott területen 14, a bekötött közületek száma 176. A KSH 1999-es adatai szerint a háztartásoknak szolgáltatott víz éves mennyisége 175 000 m³/év, az egyéb fogyasztóknak szolgáltatott vízmennyiség 45 000 m³/év, tehát az éves vízfelhasználás 220 000 m³/év. Az önkormányzat 2001-es adatai szerint a települési ivóvízfogyasztás 281 000 m³/év, az elosztóhálózat hossza bekötővezetékekkel együtt 48,7 km, amiből bekötővezeték 16,1 km.

2.2.1.2. Csapadékvíz-elvezetés

A településen nyílt csapadékelvezető rendszer található. A felszíni árkok rendezettek, állapotuk megfelelő.

2.2.1.3. Úthálózat

Szécsény és a környező települések közúthálózati kapcsolata jónak mondható, sugaras rendszerű.

Ennek megfelelően az úthálózat központja Szécsény. A települések egymás közötti forgalma, ami tulajdonképpen nem jelentős, csak Szécsény érintésével tud lebonyolódni. Ilyen igény kielégítésére javasolható Varsány-Rimóc összekötő út kiépítése.

Másik javaslat Szécsény és Hollókő közvetlen kapcsolatának megteremtése Rimócon át. Ennek alapja az idegenforgalom, mivel a látogatók összekapcsolják Szécsény és Hollókő megtekintését.

Ehhez a két látnivalóhoz csatlakozik Rimóc. E három pont összekötése egy negyedik elemet is feltár, a táj szépségét, amelynek fókuszában a hollókői várrom látható.

Jelentős autóbusz forgalom megköveteli az új pályaudvar felépítését, melynek elhelyezése az érvényben lévő rendezési terven jelölteknek megfelel. Pályaudvar megépítését követően válik szükségessé a Király utca-Salgótarjáni út közötti összeköttetés létrehozása a település K-i peremén.

A rendezési terven jelölt É-i megkerülő út 1.számú változatának megépítése az indokolt, mivel a kedvező műszaki paraméterek mellett, az időközben felépült É-i ipartelepét választaná el a műemlékileg védett környezettől.

A térségből beáramló nagyszámú gépkocsiforgalom már-már lehetlenné teszi a város közúthálózatának biztonságos használatát. Ezért foglalkozni kell a várost megkerülő teljes körgyűrű megépítésének lehetőségével. Nyomvonala jelenleg is biztosított a kiépített közműsávban, csupán a nyugati oldalon kell komolyabb előkészítő munkálatokat végezni.

A déli megkerülő út csatlakozási pontjai megegyeznek, az északi megkerülő út és a 22. sz. másodrendű főút csatlakozási pontjaival.

Közeljövőben meg kell oldani a Kossuth út, Varsányi út, Temető utca és a Bajcsy Zs. E. utca csomópontjának kiépítését.

2.2.2.Köztisztaság, hulladékkezelés

A hulladék az ember mindennapi élete, munkája, gazdasági tevékenysége során keletkező, a keletkezés helyén feleslegessé vált, ott közvetlenül fel nem használható anyag, amelynek kezeléséről külön kell gondoskodni.

A hulladékok keletkezésük és fajtájuk szerint az alábbiak szerint csoportosíthatók:

- kommunális szilárd és folyékony hulladék
- termelési hulladék

- veszélyes hulladék

A hulladék gyűjtésével, ártalmatlanításával kapcsolatos tevékenységet a hulladék-gazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény alapján kell szervezni és végezni.

A hulladék „termelő” köteles gondoskodni a hulladékok előírás szerű gyűjtéséről, tárolásáról, a területről történő kiszállításáról, valamint ártalmatlanításáról, melynek elsődleges célja, hogy megakadályozza a hulladék talajba, felszíni és felszín alatti vízbe és levegőbe jutását.

A településen keletkezett háztartási hulladék összetétele rendkívül inhomogén, nagy szervesanyag-tartalmú háztartási hulladék mellett tartalmaz még vegyes kerti és veszélyes hulladékot (növényvédőszeres göngyöleg, lejárt szavatosságú gyógyszer, használt elem, stb.) is, ezért elhelyezését rendkívüli gondossággal kell megoldani. A településen a hulladékszállítást a Szécsény Városüzemeltetési Nonprofit Kft., végzi és az összegyűjtött hulladékot jelenleg a Salgótarjáni telepre szállítják.

A rendszeres hulladékelszállítás mellett évente 1-2 alkalommal lomtalanítási akcióra is sor kerül. A település aktív tevékenységet folytat hulladékgazdálkodási feladatai hosszútávú megoldása érdekében.

A hulladékgazdálkodás az EU követelmények teljesítése érdekében valamennyi elemében korszerűsítést igényel, melyben jelentős előrelépés lehet a regionális és térségi hulladékgazdálkodási rendszerekhez való csatlakozás várható eredményeinek realizálása.

Pozitív Szécsény részére, hogy a szelektív hulladékgyűjtés érdekében hulladékudvar áll a rendelkezésükre. A hulladékok szelektív gyűjtését 7 gyűjtőedényes hulladékgyűjtő szigetek oldják meg. Az üveget, műanyagot, papírt, fémeket külön konténerben helyezik el. A városban 7 helyen vannak telepítve.

A gyűjtőszigetek szelektíven gyűjtött hulladékait a Salgótarjáni. gyűjti össze szállítja szolnoki telephelyére, ahol a szelektíven gyűjtött hulladékok további válogatását végzik, majd innen juttatják a különböző hasznosítható anyagokat a feldolgozókhöz.

2.2.3.Épített környezet

A települési környezet az ember által mesterségesen kialakított anyagi rendszer, amelynek alapvető funkciója az ember mindennapi életéhez elengedhetetlen társadalmi szükségletek kielégítése.

A város polgárainak, a településre érkező vendégek, az átutazók közérzetét alapvetően befolyásolja a település közterületeinek, utcáinak állapota, tisztasága, rendezettsége.

Rendezett településkörnyezeti megjelenés, gondozott utcák jellemzik a települést. Összességében megfelelő a városkép.

A települési környezet állapotát jellemző tényezők:

- az épületek állapota, a települési infrastruktúra és a köztisztaság helyzete,
- az iparból és közlekedésből adódó légszennyezés,
- a közterületek állapotának elhanyagolása pénz hiányában,
- a települési zöldfelület aránya.

2.2.4.Lakosság

A lakónépesség számának változása, azaz a tényleges szaporodás (illetve fogyás) a természetes reprodukciós folyamatok, valamint a vándorlási egyenleg függvényében alakul. Utóbbiakat az élveszületések és a halálozások, valamint az oda- és elvándorlások különbözete határozza meg. Szécsényben a halálozások száma az 1990-es évek vége óta jelentős mértékben megnőtt, tartósan meghaladja a születések számát (40-60 fős természetes fogyás évente). Ez utal a népesség elöregedésére, valamint a természetes utánpótlódásának problémáira. Ráadásul ehhez szintén jelentős mértékű és tartós, hasonló nagyságrendű negatív vándorlási egyenleg is társul (40-60 fő/év) az utóbbi években. Együttes hatásuként csökken évről évre . a fentiekben jelzett . egyre drasztikusabb módon (évi akár 80-100 fővel is) a lakónépesség tényleges száma, amely 2007-ben 6097 fő volt. A folyamat megállítására jelentős népesedés- és szociálpolitikai beavatkozásokra van szükség, ugyanakkor közép- és hosszútávon stratégiai kérdésként kezelendő. Ellenkező esetben a város elnéptelenedési folyamata felgyorsul: az elmúlt évek trendjének tartóssá válása esetén 2020-ra a népesség száma 5 ezer fő környékére csökken.

2.2.5. Zaj- és rezgésterhelés

A zaj és rezgés elleni védelem követelményeinek teljesüléséhez a vizsgálati adatok ismeretében, illetve azok értékelését követően kerülhetnek meghatározásra azok az intézkedések és feladatok, melyekkel a meglévő káros mértékű terhelések csökkenthetők, illetve egyidejűleg új terhelések kialakulása megakadályozható.

A környezeti zajforrások közül – a zajforrások jellegének megfelelően – a következők vizsgálata szükséges:

- közlekedési jellegű zajforrások (közúti, vasúti)

A közúti közlekedés által okozott zajterhelés alapvetően a járműforgalom nagyságától, összetételétől, azok haladási sebességétől és a környezet beépítettségétől függ. A kialakuló zajterhelés nagyságát befolyásolja továbbá az útpálya kialakítása, az útburkolat minősége, az út emelkedése, és a zaj terjedésére hatással lévő egyéb körülmények. A lakosságot közlekedési eredetű zaj elsősorban a 22. sz. fkl. út mentén terhelheti Szécsényben.

- ipari (mezőgazdasági) jellegű zajforrások,

Az ipari üzemek zajkibocsátása különösen a lakóövezetbe ékelődött termelő üzemek esetében okoz a lakosok nyugalma zavaró zajhatást.

Fontos az egyes eltérő használatú övezetek (pl.: lakó, ipari) egymástól történő lehatárolása. A két övezet határán fásítás, zöldfelület kialakítása célszerű.

- Vendéglátó ipari jellegű zajforrások,

Az indokolatlan zajkibocsátást, - diszkó, zenés szórakozóhelyek, zene szolgáltatására alkalmas, valamint a kereskedelmi szolgáltató egységeknél üzemelő hangosító berendezések zajkibocsátását helyi rendeletben kell szabályozni.

2.2.6. A lakosság tudatformálása

A helyi lakosság környezethez való viszonya nem csupán a társadalmi és családi háttér függvénye, de

befolyásolja a közösségi lét, illetve a települési és megyei önkormányzat környezeti stratégiája. Érdemes tehát részletesen megvizsgálni a lakossági véleményeket, illetve a társadalmi kezdeményezések célját és folyamatát. Ezzel képet kaphatunk arról, hogyan érdemes egy adott közösségben tájékoztató-tudatformáló stratégiánkat alakítani. Ebbe nem csupán a gyerek- és fiatalkori nevelés tartozik bele, hanem a közvetett, felnőttekre ható tudatformáló tevékenység is. Ez utóbbinak része a környezetvédelem területén kifejtett civil aktivitás indirekt hatása is. Az átalakuló igényekre válaszképpen fontossá vált, hogy nemcsak az egyén vagy a család szintjén, hanem a társadalom magasabb szintjein is megfogalmazódjon a mindennapi, rövid és hosszú távon tapasztalható környezeti gondokra való odafigyelés gondolata. Erre nem csupán környezetvédelmi szabályok, intézkedések bevezetésével van szükség, hanem folyamatos, tudatos szemléletformáló tevékenységgel is.

A város kiemelten figyelmet szentel a környezeti nevelés hatékonyságának növelésére, nemcsak a gyermekek estében, hanem a lakosság környezeti tudatosság széleskörű elsajátítása érdekében is.

3.Fenntarthatósági tervek és célok

3.1. *A települési környezet tisztasága*

A közvetlen települési környezet képezi az ember mindennapi életterét. A települési közterületek (utak, járdák, parkok állapota) rendezettsége, tisztasága, a megfelelő növényzet – elsősorban őshonos, tájbaillő fajok felhasználásával - nagymértékben javíthatja az ott élők közérzetét. A tisztaság és a növényzet számottevően növeli az ingatlanok értékét is.

A szerepe van a káros környezeti hatások, a portterhelés a gáz állapotú szennyező anyagok és a zaj csökkentésében.

Cél: Kevesebb környezeti stresszhatást eredményező, jobb környezeti állapotjellemzőkkel rendelkező települési környezet kialakítása és fenntartása.

Feladat:

- Önkormányzatnak felül kell vizsgálni a rendeletben szabályozott közterületek tisztántartásának rendjét, rögzíteni mind a lakók, mind az önkormányzat kötelezettségét.
- A folyamatosan használaton kívüli, beépítetlen belterületi magáningatlanok rendben tartására, gondozására kötelezettség előírása.
- A szemetelőkkel szembeni hatékonyabb fellépés, tettenéréssel és bírság kiszabásával.
- A településen szemétyűjtők kihelyezéséről és folyamatos fenntartásáról gondoskodni kell. A kihelyezésnél és pótlásnál figyelembe kell venni a jelentkező lakossági igényeket. Ezzel a forgalmas közterületeken képződő hulladék kulturált gyűjtése és elszállítása megoldható. Továbbá szankciók érvényesítésével, tettenéréssel, pénzbírsággal kell megoldani a drága szemétyűjtő edényeket megrongálókat.

3.1.1.Csapadékvíz-elvezetés

Jelentős problémát okoz a megfelelő csapadékvíz elvezető rendszer hiányosságai. Jelen esetben nagyobb záporok esetében az utak szolgálnak vízelvezetőként. További probléma a meglévő vízelvezető árkok nem megfelelő állapota, mely sok esetben alkalmatlanná vált a csapadékvíz elvezetésére.

Cél: A kiépített és épülő csapadékvíz-elvezető rendszer fejlesztése, országos átlagot meghaladó állapot elérése, megfelelő karbantartás megvalósítása.

Feladat:

- Ki kell építeni a település teljes területén a csapadékvíz-elvezető és tisztító rendszert.
- A településen a csapadékvíz elvezetése szikkasztóárkokba történik, mely árkok karbantartásáról és tisztításáról folyamatosan gondoskodni kell.
- Az újonnan létesítendő, illetve a felújítandó utak tervezésekor ki kell térni a csapadékvíz elvezetésére is, és a kivitelezés során csak olyan útépitést hajthatnak végre, amelyben a csapadékvíz elvezető rendszert megnyugtatóan tudják kiépíteni.
- Csapadékvíz elvezető árokba szennyvizet, vagy állattartás hulladékait tartalmazó szennyvizet még előtisztítás után sem szabad bevezetni.

3.1.2.Zaj- és rezgés elleni védelem

A környezet általános védelméről szóló 1995 évi LIII. törvény 31. § szerint a zaj – és rezgés elleni védelem keretében műszaki, szervezési módszerekkel kell megoldani:

- a zaj- és rezgésforrások zajkibocsátásának, illetve rezgésgerjesztésének csökkentését,
- a zaj- és rezgésterhelés növekedésének mérséklését vagy megakadályozását,
- a tartósan határérték felett terhelt környezet utólagos védelmét, valamint,
- a passzív akusztikai védelmet (intézkedési terv kidolgozása során) a tervezett fejlesztések és terület felhasználások zajvédelmi szempontú vizsgálata során.

Cél: A lakosság egészségvédelme, a településen pihenést, kikapcsolódást kereső vendégek nyugalma érdekében a környezeti zajok elfogadható szintre mérséklése.

Feladat:

- A meglévő zaj és rezgés források feltárása, pontos nyilvántartása, zajkibocsátási határérték megállapítása, a meglévő problémát okozó zajforrások kibocsátásának csökkentése, korlátozása, település zajtérképének elkészítése.
- Zaj- és rezgés elleni védelem bármely zajt kibocsátó létesítmény csak abban az esetben üzemeltethető, vagy építhető, illetve bármely tevékenység csak abban az esetben folytatható, ha az általa kibocsátott zaj mértéke a környezetben a vonatkozó rendelet szerinti határértéket nem haladja meg.
- A gazdasági területi és lakóterületi funkció megengedett zajterhelési határérték eltérése 10 dB. A zajhatás csillapítása érdekében a gazdasági terület határán belül egy 20 m széles, háromszintű, vegyes fajú, örökzöldeket is tartalmazó zajvédő cserje- és erdősávot javasolt telepíteni. A gazdasági területek körüli mezőgazdasági területek ne legyenek beépíthetők.
- Zajkibocsátással járó tevékenység (üzemlétesítés, felújítás, üzembe helyezés, építés) megkezdése előtt a területileg illetékes felügyelőségtől zajkibocsátási (emissziós) határérték megállapítását kell kérni és annak betartásáról gondoskodni kell.

- A közút zajcsökkentése passzív zajvédelmi intézkedésekkel érhető el (növénytelepítés, az út felőli védendő épületek nyílászáróinak zajvédő üvegezése).

3.1.3. Levegőtisztaság védelem

Az utóbbi két évszázadban a földön a levegő összetétele jelentősen megváltozott, ugyanis egyes légköri nyomgázok és aeroszol részecskék légköri mennyisége világszerte rohamosan emelkedik. Az emberiség létfeltételeit is veszélyeztető következmények elkerülése csak nemzetközi összefogással lehetséges, amelyben Magyarországnak és a településnek is az arányos felelősség elve alapján kell szerepet vállalnia.

Az éghajlatváltozás kockázatát csak az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésével lehetséges megelőzni. E gázok kibocsátása az energiatermelés, a közlekedés, egyes ipari tevékenységek és az intenzív mezőgazdasági termelés rovására írható, így a légkör védelme végső soron a nemzetgazdaságokat átszövő energetikai, közlekedési infrastruktúra, illetve a termelési-termesztési rendszerek fenntarthatóbb fejlesztését jelenti.

A globális folyamatok mellett helyi szinten nem az üvegházhatású gázok, hanem az emberi egészséget, az ökológiai rendszert és az épített környezetet is fenyegető légszennyező anyagok okoznak komoly gondokat. Ezek forrásai szintén az energetikai és más iparágak, a mezőgazdaság, a közlekedés, a szolgáltató ágazat, a lakossági fűtés – tehát antropogén eredetűek. Olykor a természet maga is nagymértékben hozzájárul a légszennyezéshez (vulkán kitörés, aszály, hévízforrások, stb.). A légszennyezők e csoportjának hatása általában jóval gyorsabban érzékelhető (napok, hetek, súlyos esetekben percek alatt), mint az üvegház hatású gázok esetében.

A légszennyező anyagok szilárd (por, korom, pernye), gáz (kéndioxid, nitrogén oxidok, kénhidrogén, ammónia, szénmonoxid, metán, alacsony forráspontú szerves anyagok) és gőz (üzemanyag gőzök, közepes és magas forráspontú szerves anyagok) lehetnek. A szilárd légszennyezőkhöz gyakran kötődnek az egészségre különösen káros szerves mikroszennyezők (policiklikus aromás vegyületek, dioxinok, oldószer-gőzök, stb.). Ezen anyagok egy része a légkörben rövid élettartamú, így csak a kibocsátási pont szűkebb környezetében (néhány 100 m – néhány km) van jelentős hatásuk. Ugyanakkor egyes anyagok (pl. savas oxidok) regionális, mások (freonok, perzisztens szerves vegyületek) globális szinten is kifejtik káros hatásukat.

A települési környezetvédelmi programban nagy figyelmet kell fordítani a légszennyezők e csoportjába tartozó anyagok csökkentésére is, mivel ezek lokálisan és rövidtávon hatnak mind a lakosság egészségi

állapotára, mind pedig az élővilágra és az épített környezetre.

A településen az ipar relatíve kisebb jelentőségű, így környezetterhelő tevékenység a közlekedés. A forgalom jelenleg rendszerint műszaki védelem nélkül érkezik a településre, s gyakorlatilag a járművezetők belátásán múlik a sebességcsökkentés. A közúti közlekedési kibocsátások alakulásában három tényező játszik fontos szerepet: az üzemanyag és a gépjármű-állomány minősége, valamint a gépjárműhasználat mennyisége.

Cél: A jó levegőminőség fenntartása, a település környezeti levegőminőségének javítása, különösen a NO_x, SO₂, és az ülepedő porszennyezés vonatkozásában.

Feladat:

- A város állandó növényborítottsággal nem bíró homokos textúrájú területein tervszerűen telepített erdősávokkal mérsékelni kell a szél okozta talajpusztulást (defláció) mértékét és a tulajdonosok művelési kötelezettségének fokozott mértékű ellenőrzésével a parlagterületek részarányát csökkenteni szükséges.
- A település belterületén lévő rendszeresen kezelt zöldfelület, park, virágágyás talaja megfelelő morzsás szerkezetű, de szerves anyagpótlásuk a változékony időjárás miatt folyamatosan szükséges.
- Játsszótér vagy parkoló céljára használt zöldfelületek kitaposott növényzetét pótolni kell és az eredeti funkcióját helyreállítani, vagy valós igény esetén kiépített pormentesített utat, parkolót kell létesíteni.
- Jelentős porszennyező források a városba a burkolt úttest és a járda, illetve kerítés közötti növényzet nélküli területek, tisztítatlan járdák. Ezek rendben tartása érdekében érvényt kell szerezni az ingatlantulajdonosok, használók ez irányú kötelezettségeire vonatkozó előírásainak, és kezdeményezni kell a növényzet nélküli felületek gyepesítését.
- A közterületen tárolt építési- és bontási anyagokat (homok, folyami sóder, bontási törmelék, stb.) takarással kell ellátni a porszóródás megakadályozása érdekében. A takarás alkalmazását a közterület-használati engedélyben kell előírni.

- A pollenszennyezés mértékének csökkentése érdekében a kezelt zöldfelületeken a kaszálást a virágzás előtt minden esetben el kell végezni. A közterületek fásítása és a fafajta váltás során a légszennyezés szempontjából kedvezőtlen hatású fafajok (nyárfa, nyírfa, platán) telepítését kerülni kell.
- A települési zöldfelületek mennyiségét és minőségi állapotát továbbra is fejleszteni szükséges.
- Rendeletben kell szabályozni, hogy a fűtési idény alatt a lakosság mely anyagokat használhatja fel fűtési célokra és melyeket nem. Ezzel a veszélyes anyagok égetését (pl. gumi, műanyag, stb.) kívánjuk meggátolni, és visszaszorítani.
- Megújuló energiaforrásokra való áttérés ösztönzése.
- Fosszilis energiahordozók hatékonyabb átalakítása (kis fajlagos szennyezőanyag-kibocsátású, korszerű tüzelőberendezések alkalmazásának támogatása).
- A káros kibocsátás csökkenését eredményező építőipari, építészeti megoldások megvalósításának támogatása, ösztönzése (passzív napenergia hasznosítás, hőszigetelés).
- Az avarégetés káros hatásának, a komposztálás hasznosságának propagálása, illetve az avarégetés rendjének, tiltásának szabályozása önkormányzati rendelettel.

3.2. Ivóvízellátás

A víz alapvető, pótolhatatlan lételeme minden élőlénynek. Az érintetlen vagy természetközeli állapotú tiszta felszíni vizek a biodiverzitás megőrzése szempontjából kiemelt jelentőségűek. A víz természeti erőforrásként is értékes. A felszíni és felszínalatti vizeket megannyi gazdasági tevékenységhez használják fel: turizmus, mezőgazdaság, ipar, bányászat és nem utolsósorban természetesen ezek az ivóvíz legfőbb forrásai. A víz megújuló természeti erőforrás, azonban a 3. Víz Világ Konferencián (Kiotó, 2003. március) is megfogalmazásra került az utóbbi évtizedek azon jelentős felismerése, hogy nem körültekintő használata és a globális igények szakadatlan növekedése (népességnövekedés a gazdasági növekedés, fogyasztás, „életszínvonal” növelés kényszerével párosulva) következtében az egészséges édesvíz hiánytól szenvedő lakosság aránya rohamosan emelkedik, a fenntarthatóságot veszélyezteteti, mitöbb, diplomáciai vagy akár fegyveres konfliktusok robbanhatnak ki a nem is oly távoli jövőben. Ennek elkerülése, érdekegyeztetés, a vízkészletek takarékosabb felhasználása érdekében számos globális kezdeményezés indult, mint pl. a „Water for Peace” – Víz a Békéért – program.

Cél: Ivóvízbázis védelme, a vízminőség javítása, a fenntartható vízkészlet-gazdálkodás megteremtése.

Feladat:

- Azokat a lakosokat, akik nem csatlakoztak még rá a hálózatra, meg kell győzni a rendszer előnyeiről.
- A vízminőségi előírások betartása miatt a vízműben további vízkezelés, technológiai-korszerűsítés szükséges, ugyanis az újszabványoknak megfelelő vízminőség javítást a vízműnek meg kell oldani.
- A kutak területén védőterületek kijelölése szükséges a 123/1997. (VII.18.) Kormányrendelet alapján.

3.3. Energiagazdálkodás

Világszerte erős törekvés mutatkozik a megújuló energiaforrások hasznosítására, egyrészt a fosszilis energiahordozók felváltása, másrészt a környezeti kockázat csökkentése, harmadrészt pedig az energiaexport függőség csökkentése érdekében (az Európai Unió energiaexportja 70 %, amit 2010-ig 50%-ra kíván csökkenteni). A megújuló energiaforrások alkalmazása a terület- és gazdaságfejlesztés kiemelkedő fontosságú területe gazdasági, szociális és környezeti szempontból egyaránt. A hagyományos fosszilis energiahordozók (kőszén, kőolaj, földgáz) ára egyre inkább emelkedik és utóbbiak esetében a készletek kimerüléséhez közeledve hosszabb távon még erőteljesebben fog emelkedni, amivel a lakosság jelentős része képtelen lesz lépést tartani. Másrészt, a kőolaj és gázárak növekedése nyomást fog gyakorolni a kőszén felhasználás növelése irányában, amely a már ismert környezetvédelmi problémák (savas eső, pernye, stb.) ismételt súlyosbodásához vezet, amennyiben megfelelő alternatív energiaforrások fejlesztése nem történik meg. Az elkövetkező 1-2 évtized átmeneti állapotnak tekintendő, amikor a hagyományos energiahordozók közül a legkisebb szennyezést okozó földgáz használatát célszerű növelni.

Feladat:

- A közvilágítás céljából működtetett hálózat rekonstrukciójakor vagy új hálózatok kiépítésekor, a hagyományos izzók, lámpák lecserélésekor törekedni kell az energiatakarékos nátrium lámpák és kompakt fénycsővek alkalmazására, illetve ezzel egyidejűleg a lámpatestek egységesítésére.
- A gázenergia ellátás kapacitási és infrastrukturális oldalról megoldott. Ez által a településen mind a szilárd, mind a folyékony energiahordozók iránti igény minimális.
- A belterület gázenergia szempontjából ellátott, azonban külterületek gázellátását szorgalmazni kell.
- Fenntartható fejlődés szempontjából nélkülözhetetlen az alternatív energiaforrások előtérbe kerülése a hagyományos energiahordozókkal szemben. Az alternatív energiák közül elsősorban a geotermikus energia, vagyis a termálvíz jöhet szóba. Másodsorban számításba jöhet még a mezőgazdaságból származó biomassa, illetve a hulladék kezelés során hasznosítható biogáz energia nyereség céljából. Utána kell járni, hogy hol és milyen alternatív energiaforrást előállító

üzemek épültek és azok milyen hatásokkal dolgoznak.

- Energiahatékonysággal, megújuló, alternatív energiaforrások alkalmazásával összefüggő ismeretek népszerűsítése, terjesztése, az iskolai oktatásba történő beillesztése, kampányok, tanfolyamok szervezése, kiadványok szerkesztése.

3.4. Zöldterület-gazdálkodás

Az épített környezet, azaz a település védelme, fenntarthatóvá, élhetőbbé tétele természetvédelmi, tájvédelmi, környezetegészségügyi és nem utolsósorban érzelmi-hangulati, mentális kérdés. Természetvédelmi kérdés abban a tekintetben, hogy hogyan illeszkedik az ökoszisztémába, mekkora térrészt foglal el és mekkorát használ fel. Tájvédelmi, tájlesztítikai kérdés, hogy beleilleszkedik-e a tájszerkezetbe, vagy inkább további megbontását, feldarabolódását okozza. A település szerkezete, zöldfelület-rendszere, arculata nagyban meghatározza a lakosság hangulatát, egészségét, azaz döntően befolyásolja az életminőséget.

A település épített világa, az épületek, utak, műszaki létesítmények rendszere biztosítja a település működőképességét, az egyes települési funkciók közti szükséges kapcsolatokat.

Cél: Kevesebb környezeti stresszhatást eredményező, jobb környezeti állapotjellemzőkkel rendelkező települési környezet kialakítása és fenntartása.

Feladat:

- A fák a zöldfelületi rendszer legfontosabb elemeit alkotják, és környezetvédelmi szempontból is domináns a szerepük.
- A település jól fásítottnak számít, azonban a fajok összetételét, arányát a következő években folyamatos munkával módosítani kell a megfelelő irányba (Egyes fajok arányának csökkentése, mások növelése, betegségekre érzékeny fajok elhagyása, gyümölcsfák tiltása).
- A közterületek gondozása (legalább évente két-háromszori kaszálás, évenként nyesés), a település körül a legveszélyeztetettebb részekben (utak széle, hulladéklerakásnak kitett területek, stb.) függetlenül a terület jellegétől.
- Kertek, más ingatlanok tulajdonosainak kötelezése a gyommentesítésre.
- Az eltávolított biomassa szelektív gyűjtése, komposztálása.
- A fejlesztések során a fában szegény területeket kell előnyben részesíteni.

- A zöldfelület fejlesztésében fokozott hangsúllyal szerepelnek a települési kis terek, amelyek potenciálisan a településképre jellemző, csendes pihenőparkok kialakítását, fejlesztését teszik lehetővé.
- Magánházak előtti terület gyepesítése és védelme, szabályozni az ok nélküli gyep kiirtást.
- Fagazdálkodás, fakivágásokat szigorúbban ellenőrizni. A fakipusztulásokat meg kell vizsgálni.

3.5. Természeti és építészeti értékek védelme

Az országos és helyi védettség alatt álló természeti értékek védelme, a mű- emlékek, régészeti lelőhelyek, a városszerkezet és a városkép védelme. Ezek állagmegóvásán túl törekedni kell a védett értékek körének bővítésére.

Cél : az országos és helyi jelentőségű védendő értékek feltárása; a védett és védendő értékek állagának megóvása, társadalmi elismertségük növelése; a természetvédelem igényeinek szem előtt tartása a már elhatározott vagy tervezett térségfejlesztési programoknál (pl. úthálózati, iparterületi és közműves fejlesztési elhatározások).

Feladat:

- A helyi és országos védettségű értékek állagának megóvása, fenntartása és a természetvédelmi területek tervezettnél megfelelő bővítése, a védelem kiterjesztése.

- Az értékek állapotának és a változásoknak nyomon követésére együttműködés kialakítása a természetvédelemben érdekelt/érintett szervezetekkel.

3.6. Helyi közlekedésszervezés

Az EU új közlekedésfejlesztési irányelve kimondja, hogy át kell gondolni a közlekedési infrastruktúrák rendszerét, és törekedni kell a meglévő hálózatokon, a meglévő feltételek javításával, környezetkímélő módon megoldani a gazdaság szállítási és személyforgalmi igényét. Az utak vonatkozásában a szélességnél figyelembe kell venni a távlati közművesítést (vízvezeték, földkábel) a csapadékvíz-elvezetést.

Feladat:

- Meglévő útszakaszok, belterületi utak korszerűsítése, biztonságossá tétele és karbantartása.
- Új útszakaszok tervezése és építése a környezet- és természetvédelmi szempontok figyelembe vételével.
- A kerékpáros és gyalogos közlekedés népszerűsítése és feltételeinek javítása.
- Elkerülő út építése.
- Az előírt sebesség betartását elősegítő műszaki megoldások kialakítása.
- A biztonságos gyalogosközlekedés elősegítése (járdák, gyalogátkelőhelyek létesítése).
- A közlekedés környezeti hatásait (zaj, por) mérséklő növényzet telepítése.

3.7. Az épített környezet védelme

A település szerkezete, zöldfelület-rendszere, arculata nagyban meghatározza a lakosság hangulatát, egészségét, azaz döntően befolyásolja az életminőséget.

A település épített világa, az épületek, utak, műszaki létesítmények rendszere biztosítja a település működőképességét, az egyes települési funkciók közti szükséges kapcsolatokat.

Cél: A településkép harmóniájának fokozott védelme.

Feladat:

- A veszélyeztetett lakások, lakóépületek állapotát fel kell mérni, és rendbehozatalához megfelelő stratégiát kell kidolgozni.
- Az esztétikai, történeti és hagyományos, városközpontú szempontokat figyelembe vevő felújítási módszerek és programok megvalósítása a településkép kedvező befolyásolására.
- Térségi összefogással a turisztikai erőforrásainkat és vonzerőnket hasznosítani kell.
- A város teherbíró képességét (fizikai, gazdasági, ökológiai, pszichológiai) teljes mértékben ki kell használni, de nem szabad túllépni.
- A közcélú létesítmények és környezetük fenntartását, kulturált kialakítását az üzemeltetőkkel közös programban kell összefoglalni, elkészíteni és megvalósítani.
- Egységes, környezetbe illeszkedő hirdető- és útbaigazító tábla rendszer alkalmazása.

4.A célok eléréséhez szükséges intézkedési program

4.1. Szervezéssel, intézkedéssel megoldható feladatok

1. A város jelentős nagyságú homokos területein tervszerűen telepített erdősávokkal mérsékelni kell a szél okozta talajpusztulás (defláció) mértékét és a tulajdonosok művelési kötelezettségének fokozott ellenőrzésével és hatósági intézkedéssel a parlagterületek részarányát csökkenteni szükséges.
2. A közterületen tárolt építési-bontási anyagokat takarással kell ellátni a porszóródás megakadályozása érdekében.
3. Figyelemmel kell kísérni, hogy az állattartó gazdaságok a környezetvédelem szempontjából megfelelően kezelik a termelés során keletkezett mellékanyagok elhelyezését, hasznosítását. Továbbá a belterületi állattartás jogszabályi környezetét felül kell vizsgálni, szigorítani.
4. Rendeletben kell szabályozni, hogy a fűtési idény alatt a lakosság mely anyagokat használhatja fel fűtési célokra és melyeket nem.
5. A közcélú létesítmények és környezetük fenntartására és kulturált kialakítására programot kell kidolgozni, és megvalósítani. Jogszabályi környezet felülvizsgálata, helyi rendelet szigorítása, határozottabb fellépés, szankcionálás.
6. El kell készíteni a helyi védelemre méltó természeti értékeink állapot-felvételét, ennek alapján ki kell munkálni a területek kezelési és fenntartási szabályait.

7. A településre jellemző, még fennmaradt táji értékek védelmét, a településrendezési tervben érvényesíteni kell.
8. Tájékoztatni kell a lakosságot, az építési és bontási hulladékok illegális lerakásának megelőzésére a település keletkező hulladékokat építési törmelékkel a hulladékudvarban és a regionális lerakó területén adhatják le.
9. A környezetvédelmi ismeretek terjesztése érdekében az iskolai képzés segítésére ismeretterjesztő kiadvány térítése az általános iskola számára. Szakmai segítség biztosítása az oktatók részére.
Jeles környezetvédelmi akciók keretében szervezett iskolai programok támogatása. A környezettudatos szemlélet, életmód fejlesztése.
10. A helyi médiában induljon rendszeres környezeti tudatot erősítő, a helyi környezeti értékeket bemutató és megóvásuk módjairól tájékoztató sorozat.
11. A Környezetvédelmi Programban meghatározott feladatok végrehajtásához egységes környezetvédelmi rendeletet kell alkotni, zöldfelület gazdálkodási tervet kell készíteni.

Határidő: folyamatos

Felelős: polgármester

4.2. Településüzemeltetési többletköltséggel járó feladatok

1. A város belterületén lévő számos, rendszeresen kezelt zöldfelület, virágágyás talajának felújítása, szerves anyag pótlása.
2. Szilárd burkolatú utak, terek, parkolók rendszere takarítása, locsolása, az útszegély melletti földanyag eseti eltávolítása – a város teljes területén – a porszennyezés csökkentése érdekében.
3. A településen a csapadékvíz elvezetése szikkasztóárkokba történik, mely árkok karbantartásáról és tisztításáról folyamatosan gondoskodni kell.
4. A pollenszennyezés mértékének csökkentése érdekében a kezelt zöldfelületeken a kaszálást a növényzet virágzása előtt minden esetben el kell végezni. A közterületek fásítása során légszennyezés szempontjából kerülni kell a kedvezőtlen hatású fafajok telepítését.
5. Felmérés készítése annak érdekében, hogy szükséges-e hulladékgyűjtő edényzet kihelyezése a nagyobb forgalmú, frekventált helyeken.
6. Az illegális szemétkerakó-, és szennyező anyag ürítési helyek felszámolása, a tevékenység tiltásának táblával jelölése.
7. A termékdíjas hulladékok teljes körére kiterjedő szelektív hulladékgyűjtési rendszer kidolgozása és megvalósítása.
8. A háztartási hulladékban lévő veszélyes hulladékok szelektív gyűjtési rendszerének teljes körű kiterjesztése.

9. Játsszóter vagy parkoló céljára használt zöldfelületek kitaposott növényzetét pótolni kell és az eredeti funkcióját helyreállítani.

Határidő: folyamatos

Megvalósítás: Az éves költségvetési lehetőségek függvényében.

Felelős: polgármester

4.3. Beruházási és fejlesztési forrásokat igénylő feladatok

1. Települési szilárd hulladéklerakó monitoring rendszerének fenntartása.
2. A lakosságnál komposztálásra alkalmas edényzet kihelyezése a háztartási hulladékban jelenlévő szerves anyag mennyiség csökkentése céljából.
3. Az ivóvíz minőségének felülvizsgálata, megfelelő kezelő rendszer tervezése.
4. Önkormányzati utak minőségének javítása.

Határidő: folyamatos

Megvalósítás: költségvetési lehetőségek mértékében

Felelős: polgármester

4.4. Nagyberuházások megvalósítását igénylő feladatok

1. Az ivóvíz minőségének javítására megfelelő kezelő rendszer kiépítése.
2. A biztonságos gyalogosközlekedés elősegítése (járdák, gyalogátkelőhelyek létesítése).
3. Települési, vagy intézményi szinten megvalósítható alternatív energiaforrások felhasználási lehetőségeinek számbavételét követően utána kell járni, hogy milyen alternatív energiaforrást előállító üzemek épültek az országban és azok milyen hatásfokkal dolgoznak. A megtérülő projekt kidolgozása, majd megvalósítása.

Határidő: folyamatosan vizsgálni kell a megvalósítás pályázati lehetőségeit és az egyéb külső forrásbiztosítás lehetséges módozatait

A program pénzügyi igényei és a forrásbiztosítás lehetőségei:

A program megvalósításának pénzügyi igényei messze meghaladják az önkormányzat lehetőségeit. A legjelentősebbnek tekinthető fejlesztési igények több százmilliós beruházási eszközt igényelnek. Mindezek megvalósítása központi források igénybevétele nélkül lehetetlen. A központi források igénybevételenek előfeltétele, hogy a beruházások előkészítése saját erőből történjen, és ezzel megteremtődjön a pályázatok beadásának feltétele. A központi alapoknál erősödő gyakorlat, hogy egyre inkább csak a megvalósulás fázisában támogatnak beruházásokat.

Az Európai Unióban a környezetvédelmi infrastrukturális ellátottság fejlesztése jelentős prioritásokat élvez, így viszonylag magas központi támogatottság mellett valósíthatók meg a település hosszú távú igényeit kielégítő alapvető környezetvédelmi beruházások.

Környezetvédelmi program végrehajtása:

A képviselő-testület

a) biztosítja a végrehajtás feltételeit

aa) személyi, szervezeti feltételek

(polgármesteri hivatal, bizottság, helyszíni bírságolás stb.)

ab) anyagi-dologi feltételek

(Környezetvédelmi alap, pályázatok, céltámogatások stb.)

b) figyelemmel kíséri a környezetvédelmi programban meghatározott feladatok megoldását

(évente egyszer testületi ülésén megtárgyalja a tapasztalatokat; beszámoltatja a környezetvédelemmel foglalkozó bizottságát; stb.)

c) a programban meghatározott feladatokat a helyi rendezési tervek jóváhagyása során, illetve más helyi testületi határozatok meghozatalánál - szükség esetén önkormányzati rendelet megalkotásával - kell végrehajtani.

Prioritások felállítása

A város környezetvédelmi helyzete a mutatkozó negatívumok ellenére is az országos átlagnak megfelel. A település előtt álló tennivalók közül ki kell emelni az alábbiakat, melyek sarokkövei a község környezetvédelmi programjának:

1. Fontos feladat a lakosság, ezen belül kiemelten a tanuló ifjúság környezet- és természetvédelmi ismereteinek fejlesztése.
2. A község belterületén lévő számos, rendszeresen kezelt zöldfelület, virágágyás talajának felújítása, szerves anyag pótlása.
3. Természeti értékek számbavétele, megóvása, fenntartása, helyreállítása.
4. A pollenszennyezés mértékének csökkentése érdekében a kezelt zöldfelületeken a kaszálást rendszeresen el kell végezni, illetve a környező parlagon hagyott területek gyommentesítését meg kell oldani.